

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא

נב

עין משפט
נר מצוה

משכוכים - לקמיה מפרש דבר המושך כל העדר אחריו: ה"ד אי
משכוכה - שהכיתה במקל ורלחה לפניו שכן דרך בהמה דקה: ליקני
משכוכה - למה לי מסירת משכוכים: אי **משכוכה** - קני להו שהיה
רה"ר או חרש שאינה של שניהן אלא משכוכה קונה שם לחין משכוכה
אלא במטמא או בחצר של שניהן
בהמוכר את הספינה בצבא צבחה (דף ע"ג)
קרקסא - גרסינן זוג
שמקרקס בה לפני העדר והולך
כולו אחריו: **עיוא דלולא בריש**
פדרא - יש לבעל העדר עו חריף
ודרך העזים להלך בראש והעדר
הולך אחריהם: **פניד לנגדא סמוא** -
לעו המושכת מתקר עיניה ונכסלת
ונופלת צבורות והעדר אחריה כן
כשהמקום נפרש משוכו ישראל ממנה
להן פרטים שחין מהוגנין:
מתני' בסוה הראשון - כשנשתמש
בו: **ובא השני** - להשתמש בו: **ומלוא**
מגולה - כגון שהליתו וגשבר הכסוי:
השני חייב - והראשון פטור ובגמרא
מפרש עד מתי ראשון פטור, אבל
לא כסוה ראשון ובא שני ומלואו
מגולה ולא כסוה שניהן חייבין ודקתני
"השני חייב" הא חוקימנא שהיטחו
ראשון לשני משתמש ומתן עליו
שיכסו: **כסוה כראוי** - ועבר עליו
השור או חמור ונפל ומת: **פטור** -
ובגמרא פריך הוולו וכראוי הוא היכי
נפל: **נפל לפניו מקול הכרייה** - בור
כרייה ונכנס כורה שכיר לתוכו
להרחיב או להעמיק ושור הולך על
שפת הבור ושמע קול הפטיש ונבעת
ונפל על פניו בצבור (א): **חייב** - בעל
הבור וחפילו שור שהוא פקח דאמר
לקמן (דף נ"ד): במהניחא דבעל הבור
פטור לחיבטי עיניו ומיול הכא חייב
שקול לחיבטי ציעתהו ובגמרא פריך
נימא בורה גריס ליה: **ל"ג לפניו מקול**
הכרייה בעל הבור הייב דאע"ג
דאיכא למומר כורה גרס ליה וכורה
גרמא בעלמא הוא דעבד דק"ל
*המבעית את חבירו פטור מדיני
אדם ותרייהו ליפטרו אפי"ה בעל
הבור חייב כר' נתן כדמפרש בגמ'
וה שמעתי: **לאחריו מקול הכרייה**
פטור - כדמפרש בגמרא וחידי דנקט
ברישא מקול הכרייה תנא סיפא
לאחריו מקול הכרייה: **בגני שור**
שייכא שבירה העול והמחרישה, **בכלי**
תמור שייכא קריעה חבילת בגדים
ומרדעת שעל בגדיו: **ופטור על**
הכלים - כדמפרש בגמרא: **שור**
חרש שוטף וקטן כו' - מפרש בגמ':

בין ומסר לו מפתח קנה ה"ד [אין] בכספה כו' - רש"ס מפרש
בפ' חוקת הבתים (ב"ב ד' נ"ג ושם ד"ה ועל) גבי בעל גודר כל
שהוא צנכסי הגר דנעל היינו שקבע מנעול בדלת לנעול דהוי צנין
אבל סגר הדלת צנכסי הגר אין חזקה לחין זה אלא כמבירא ארי
מנכסי חבירו ודאע"ג דגבי שכירות
הבתים אמר בריש מסכת פסחים
(דף ז' ע"ג) דשמשר לו מפתחות
הוי בחזקה האוכר לדוק וה"ה
לקנותו הי"מ מוכר ומשכיר בית
לחבירו אבל צנכסי הגר מאן מסר
ליה דליקני וקשה לר"י והכא משמע
בהדיא דמסירת מפתח לא קני אלא
הוי כאומר לך חוק וקני ודוקא גבי
חמץ הוא דתלוי במסירת מפתח דמי
שמפתח בידו עליו לדוק כיון שהוא
יכול ליכנס בזה הבית לדוק ומה
שפי' דלא קני בעניית דלת אין נראה
דבגיטין בפרק הורק (דף ע"ג ע"ב) אומר
גבי גט דתייל איהי ותיחוד ותפתח
אלמא נעילה לחוד קניא שלא היה
יכול לנעול שום מנעול דשבת היה
ואע"פ שאסור לקנות בשבת בשכיב
מרט שרי שלא תערוף דעתו כדאמר'
בפרק מי שמת (ב"ב דף ק"ג ע"ב)
ובחוקת הבתים (שם דף נ"ג ע"ב)
מוכח גבי ההוא דתנן אלו דברים
שיש להם חזקה ואלו שאין להם חזקה
ופריך הגמרא מ"ש רישא ומ"ש סיפא
ומשני אמר רבא כל שאילו צנכסי
הגר קנה צנכסי חבירו (ב) קנה
צנכסי הגר לא קנה צנכסי חבירו
לא קנה א"כ הא דקתני סיפא
הכנים תרנגולין לתוך הבית הר"ז
חזקה צנכסי הגר נמי קנה והיינו
טעמא דקנה דמסתמא כשנתן שם
תרנגולין נעל דלת כדי לשמור אלמא
בעניית דלת סגי ואין לדמות נעילת
דלת למבירת ארי דדוקא נתן לרור
דכסר מנייה מ"ש הוא דלמארי' בחזקה
הבתים (ב"ב דף ע"ג ע"ב) דהוי כמבירא
ארי אבל נעל נעל דלת בפני כל אדם
ואין מניח אדם ליכנס מוכחא מילתא
שהבית שלו וקני בעניית לחודה והא
דאמר ההם הבונה פלטרין צנכסי
הגר ובא אחר והעמיד להם לדחות
קנה אורחא דמילתא נקט שאינן
שמעמיד דלתות רגיל לנעול וה"ה
נעל ולא העמיד: **בכרי שידע** כלומר
שהקול ילך שהבור מגולה דמסתמא
לא מחייב לחין כומך אשמיעה עד
שיודיעוהו ורבי יוחנן אמר עד
שיודיעוהו וישכור פועלים ויכרות

בין שמסר לו מפתח קנה ה"ד אי בכספא
ליקני בכספא, אי בחזקה ליקני בחזקה: לעולם
בחזקה ובעי למימר ליה "לך חוק וקני" וכיון
שמסר לו מפתח כמאן דאמר ליה "לך חוק
וקני דמי, אמר ריש לקיש משום ר' ינאי המורכר
ע"ד לחבירו **בין שמסר לו משכוכית קנה**
ה"ד אי במשיכה ליקני במשיכה, אי במסירה
ליקני במסירה: לעולם במשיכה ובעי למימר
ליה "לך משוך וקני" וכיון דמסר לו משכוכית
יכמאן דאמר ליה "לך משוך וקני" דמי, מאי
משכוכית? הכא תרגמו קרקשתא ר' יעקב
אומר עיוא דאולא בריש עדרא, כדררש ההוא
גלילאה עליה דרב הסדא "כד רגיו רעיא
על ענא, עביד לנגדא סמוא": **מתני'** יכסוהו
הראשון ובא השני ומצאו מגולה ולא כסוהו,
השני חייב *יכסוהו בראוי ונפל לתוכו שור
או חמור ומת פטור, לא כסוהו בראוי ונפל
לתוכו שור או חמור ומת חייב, נפל לפניו
מקול הכרייה-חייב, לא אחריו מקול הכרייה
פטור *נפל לתוכו שור וכליו ונשתברו, חמור
וכליו ונתקרו: חייב על הבהמה ופטור על
הכלים, נפל לתוכו שור חרש שוטה
וקטן חייב, ב"ן או בת עבד או אמה פטור:
גמ' וראשון עד אימת מיפטור? אמר רב בכרי
שידע, ושמואל אמר בכרי שידיעוהו, ורבי
יוחנן אמר [א] בכרי שידיעוהו וישכור פועלים
ויכרות ארזים ויכסוהו: כסוהו בראוי ונפל
לתוכו שור או חמור ומת פטור: **בין**
דכסוהו בראוי היכי נפל? אמר ר' יצחק בר
בר הנה "שהתליע מתוכו איבעיא ליה כסוהו
כסוי שיכול לעמוד לפני שוורים ואין יכול
לעמוד בפני גמלים" ואתו גמלים וארעוה
ואתו שוורים ונפלי ביה מאי: אמרי היכי
דמי אן דשכיחי גמלים פישע הוא ואן דלא
שכיחי גמלים אנוס הוא? לא צריכא דאחו
לפרקים - מי אמרין: **בין** דאתין לפרקים
פישע הוא דאיבעי ליה אסוקי אדעתיה אן
דלמא **בין** דהשתא מידת ליכא, אנוס הוא?
א"ל כסוהו בראוי ונפל לתוכו שור או חמור
ומת פטור ה"ד אי לימא בראוי לשוורים ובראוי
לגמלים היכי נפול, אלא לאו בראוי לשוורים
ולא

ארום וה"ה השני שנתנין לו שיעור זה אלא דלא בעינן שיודיעוהו
שכבר ידע ושמואל סבר דמיד יש לו להושיב שם שומרים שלא
יפול שום דבר צבור: **ואתו** שוורים ונפלו ביה - פ"ה דאי
נפלו בו גמלים לא מבעינן לן דחייב דהא לגבי גמלים פושע
הוא וכן משמע הלשון ויש ליתן טעם בדבר דאפילו לא שכיחי
גמלים כלל יש לחוש שמא יבאו גמלים ויפלו אבל אין לחוש
סירעו גמלים ויפלו אחרי כן שוורים:
תל

לעיל מ: לעיל כה: הגהות הגר"א [א] ג"כ בכרי שודיעוהו כ"כ ג"י הרמ"ם שידע וכ"כ ג"י גד"ש פטור: לקמן דף ט:

סו א ב מו"י פ"ב מהל' מבירה הלכה ז כמג עשין פכ טו"ש ע"מ ס"י קנו טע"ף ד: סו ג מו"י פ"ב מהל' מוקי ממון ה' סמג עשין סח טו"ש ע"מ ס"י מי טע"ף ט: [ד"ה סח] סח ד מו"י שם ה"ד טו"ש ע"מ טע"ף כ"ב: ס"ה ה מו"י שם הלכה י"ח וט"י בהשגות ובמ"מ טור ט"ע שם טע"ף ל': ע"ו מו"י שם פ"ג הלכה א סמג שם טו"ש ע"מ טע"ף כ"א: ע"א מו"י שם פ"ג הלכה ע"ו סמג שם טו"ש ע"מ טע"ף י"ע: ע"ב ה מו"י שם טו"ש ע"מ טע"ף כ': ע"ג מו"י שם הלכה ז טו"ש ע"מ טע"ף כ"ו:

הגהות הבי"ח (א) רש"י ד"ה נעל לפניו וד"ה חייב ה"ה (ב) חוסים ד"ה בין וכו' צנכסי חבירו נמי קנה כל שאילו צנכסי הגר לא קנה צנכסי חבירו לא קנה א"כ הא דקתני סיפא הכנים תרנגולין לתוך הבית הר"ז חזקה צנכסי הגר נמי קנה והיינו טעמא דקנה דמסתמא כשנתן שם תרנגולין נעל דלת כדי לשמור אלמא בעניית דלת סגי ואין לדמות נעילת דלת למבירת ארי דדוקא נתן לרור דכסר מנייה מ"ש הוא דלמארי' בחזקה הבתים (ב"ב דף ע"ג ע"ב) דהוי כמבירא ארי אבל נעל נעל דלת בפני כל אדם ואין מניח אדם ליכנס מוכחא מילתא שהבית שלו וקני בעניית לחודה והא דאמר ההם הבונה פלטרין צנכסי הגר ובא אחר והעמיד להם לדחות קנה אורחא דמילתא נקט שאינן שמעמיד דלתות רגיל לנעול וה"ה נעל ולא העמיד: בכרי שידע כלומר שהקול ילך שהבור מגולה דמסתמא לא מחייב לחין כומך אשמיעה עד שיודיעוהו ורבי יוחנן אמר עד שיודיעוהו וישכור פועלים ויכרות

פ"א דקמ"א ב"ה ט"ס ח"ב" פ"ב מ"ה בראשון ס"ל? ט"ז

ב"ד י"ד ס"ג כ"ס מ"א ומ מ"ב י"ג א"ר: (א) ת"נא"מ ס"ב י"ח י"ח (ב) ת"נא"מ ת"נא"מ ט"ז כ"ס מ"א י"ג א"ר

מ"ב ה"ה (א) (ב) (ג) (ד) (ה) (ו) (ז) (ח) (ט) (י) (יא) (יב) (יג) (יד) (טו) (טז) (יז) (יח) (יט) (כ) (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל')

מ"ב ה"ה (א) (ב) (ג) (ד) (ה) (ו) (ז) (ח) (ט) (י) (יא) (יב) (יג) (יד) (טו) (טז) (יז) (יח) (יט) (כ) (כ"א) (כ"ב) (כ"ג) (כ"ד) (כ"ה) (כ"ו) (כ"ז) (כ"ח) (כ"ט) (ל')